लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

बुंगल नगरपालिका, बझाङ

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

बुंगल नगरपालिका, बझाङ

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता
(Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

Office of the Auditor General

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशानालय, सुदुरपश्चिम प्रदेश

काठमाडौ

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/799

श्रीमान् नगर प्रमुखज्यू,
बुंगल नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, बझाङ।

बिषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(थवराज अधिकारी)
नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/799

मिति : २०८३-१-२९

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्रीमान् नगर प्रमुखज्यू,
बुङ्गल नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
बझाङ।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरुसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तिय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तिय विवरणमा अन्तरसरकारी अख्तियारीको कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२. नगरपालिकाको आय-व्ययतर्फ रू. १ अर्ब ६८ करोड १० लाख ५६ हजारको लेखापरीक्षणबाट रू. १ करोड ९६ लाख ७९ हजार बेरुजू देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रू. ५ लाख ६६ हजार सम्परीक्षण भई असुल गर्नुपर्ने रू. ४ लाख २० हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. ६२ लाख ९० हाजर, नियमित गर्नुपर्ने रू. १ करोड १७ लाख ३८ हजार र पेश्की रु. ६ लाख ६५ हजार गरी जम्मा रू. १ करोड ९१ लाख १३ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजु रू. ५० करोड ८३ लाख ५० हजार मध्ये रू. ४ हजार सम्परीक्षण भई यसवर्षको थपसमेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु. ५२ करोड ७४ लाख ५८ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले पालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगर कार्यपालिका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

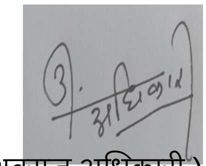

(थवराज अधिकारी)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु							
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने						पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा		पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती									
५१	९२	१,९६,७९,४१८	०	६५	५,६६,३९१	०	५१	२७	१,९१,१३,०२७	४,१९,८२९	१,१७,३८,४५३	६२,८९,७४५	०	०	१,८०,२८,१९८		६,६५,०००

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
बझाङ	५०,८३,४९,५०४	०	४,२५०	५०,८३,४५,२५४	०	१,९१,१३,०२७	५२,७४,५८,२८१

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	७०	यातायात भत्ता	११,०५०
२	२०८१/८२	६५	बैठक भत्ता	११,९००
३	२०८१/८२	७३	बढी भुक्तानी	३,७००
४	२०८१/८२	३८	बढी भुक्तानी	३९,१००
५	२०८१/८२	39	बढी भुक्तानी	७,६५०
६	२०८१/८२	६१	फिर्ता	१,४४,०००
७	२०८१/८२	३३	दोहोरो भाडा	३,५००
८	२०८१/८२	७२	छुट तलब भत्ता	१,२५,७०८

९	२०८१/८२	८१.३	गरिबि निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेडपा)	७,२००
१०	२०८१/८२	७९	कार्यालय समयको बैठक भत्ता	११,०५०
११	२०८१/८२	३७	कार्यढाँचा निर्माण	१,८२,८३३
१०	२०८१/८२	६६	अनुगमन भत्ता	१८,७००
११	२०८०/८१	२७	नगरपालिकाभित्र अनुगमन गरी भ्रमण भत्ता लिएको	४,२५०
जम्मा				५,७०,६४१

बुंगल नगरपालिका, बझाङ

(८०७७०४०२३००)

बुंगल नगरपालिका , बझाङ

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय :-स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिकामा ९ वडा रहेको छ भने क्षेत्रफल ४४०.५८ वर्ग किलोमिटर तथा ३३८१२ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२ ।५।३ देखि २०८२ ।५।७ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- कार्यालयको आय – व्ययतर्फ रु. १,६८,१०,५५,८४८.८९ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची - १ मा संलग्न छन् ।

२ **एकिकृत आ बि**

वित्तिय विवरण - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस पालिकाले आन्तरिक आम्दानी,वित्तिय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहायता,अन्तर सरकारी अख्तियारी,धरौटी,कार्य सञ्चालन कोष र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएका आयोजनाहरु समेतको आय-व्यय हिसाबको आर्थिक बर्ष २०८१।८२ को समग्र अवस्था निम्न बमोजिम रहेको छ ।

प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	रकम रु.	रकम रु.	विवरण	रकम रु.	रकम रु.
सुरु मौज्दात		११३३४६३९	चालु खर्च		४९८३१०४३९
१.संचित कोष	६८८०२४३		१. पालिका तर्फ	१९१४०३२३८	
२.धरौटी	२२३४८६४		२. संघीय सशर्त	३०२८१४०६४	
३.कार्यसञ्चालन कोष	२२१९५३३		३. संघीय विशेष		
४. अन्य कोष			४. प्रदेश सशर्त	३८९५०	
यस वर्षको आय			५. प्रदेश विशेष	४०५४१८७	
१.आन्तरिक आय	३७४९९७६	३७४९९७६	पुँजीगत खर्च		१०५९९०९६३
२. वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)		५९१९७९१७४	१. पालिका तर्फ	८३०६०३३७	
क) समानीकरण अनुदान	१२९५६५१२०		२. संघीय सशर्त	७२६८२९९	
ख) राजस्व बाँडफाँट	१३२४९७८०६		३. संघीय विशेष	०	
ग) सशर्त अनुदान	३१७६५३०००		४. संघीय समपुरक	०	
घ) समपुरक अनुदान	०		५. प्रदेश सशर्त	१५६६२३२८	
ङ) विशेष अनुदान	१२२६३२४८		६. प्रदेश विशेष		
च) रोयल्टी	०		७. प्रदेश समपुरक		
छ) अन्य	०		अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		
३. वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)		४६५६३४५७	क) सामाजिक सुरक्षा	१४१०३३१६१	१४१०३३१६१
क) समानीकरण अनुदान	१७०६२५००		ख) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	८४१८२९५	८४१८२९५
ख) राजस्व बाँडफाँट	७८१३६३८		स्वाथ्य पूर्वाधार	३९५९५४१२	३९५९५४१२
ग) सशर्त अनुदान	१२७५००००		अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)		
घ) समपुरक अनुदान	४२५७०५२		ऋण फिर्ता(साँवा)		
ङ) विशेष अनुदान	४६८०२६८		ऋणको ब्याज भुक्तानी		
च) रोयल्टी	०		धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा	२९९९००	२९९९००
छ) अन्य	०		कार्यसञ्चालन कोषबाट भएको खर्च	८५९०९६७	८५९०९६७

४. अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		१४९४५१४५६	अन्य कोषबाट भएको खर्च		
क) सामाजिक सुरक्षा	१४१०३३१६१		गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना		
ख) गरिबसँग विशेश्वर कार्यक्रम	०		अन्य सहयोगमा सञ्चालित योजना		
स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	८४१८२९५		अन्य खर्च भएमा		
५. अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)			अनुदान फिर्ता		
६. ऋण/ वित्तीय व्यवस्था			१. संघ तर्फ		
७. धरौटी आय	३४२७०८२	३४२७०८२	क) सशर्त अनुदान	२०००६५९१	२०००६५९१
८. कार्यसञ्चालन कोष आय			ख) विशेष अनुदान		
९. अन्य कोषको आय	१०४६८१३६	१०४६८१३६	ग) समपुरक अनुदान		
१०. गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना			२. प्रदेश तर्फ		
११. अन्य सहयोगमा प्राप्त सञ्चालित योजना			क) सशर्त अनुदान	१९३१८५४	१९३१८५४
१२. अन्य आय भएमा	११६४३५६८	११६४३५६८	ख) विशेष अनुदान		
छुट आम्दानी			ग) समपुरक अनुदान		
स्वास्थ्य पूर्वाधार	३९५९५४१२	३९५९५४१२	अन्तिम मौज्दात		४४०३५३२०
			१. संचित कोषको मौज्दात	२९५७२६०८	
			२. धरौटी	५३६२०४६	
			३. कार्यसञ्चालनकोष	८४३६३६६	
			४. अन्यकोष	६६४३००	
जम्मा	८६८२१२९०२	८६८२१२९०२	जम्मा	८६८२१२९०२	८६८२१२९०२

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

३ **वित्तीय विवरणको यथार्थता**

यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी रु.४७३१२१७।२, यस वर्षको प्राप्ति रु.२३७२१२१९०।४६,यस वर्षको भुक्तानी रु.२१९८७६१८०।११ र मौज्दात रु.२१७३८२२७।५५फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गत वर्षको जिम्मेवारी	यस वर्षको प्राप्ति	यस वर्षको भुक्तानी	मौज्दात
सुत्र अनुसार को वार्षिक प्रतिवेदन (म. ले . प . फा . नं . २७०)	६६०३४२२।१३	६१९६६६०७२।२१	६०४३०१४०२।०९	२२२९७०९२।२५
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	११३३४६३९.३३	८५६८७८२६२।६७	८२४१७७५८२।२	४४०३५३१९।८
फरक	४७३१२१७।२	२३७२१२१९०।४६	२१९८७६१८०।११	२१७३८२२७।५५

४ **वित्तिय प्रतिवेदन -**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिम आय र व्ययको वर्गिकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्वन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएबमोजिम को ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले नेपाल सरकारबाट २०७९।८।२० मा संशोधन सहित स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलब्ध गराएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत बार्षिक प्रतिवेदन (म.ले. प. नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ । प्राप्ती र भुक्तानीको तालिका अनुसुचीमा संलग्न रहेको छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

५ **बैंक हिसाब मिलान विवरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ । पालिकाले बैङ्क हिसाब मिलान विवरण तयार नगरेको कारण वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहायअनुसार छ: पालिकाले म.ले.फा.नं. २१२ तयार गरी स्रेस्ता र बैङ्कबीच हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ ।

खाता	स्रेस्ताअनुसार मौज्दात रु .	बै ङ्क स्टेटमेन्टअनुसार वर्षान्तको मौज्दात **रु .**	फरक रु.
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	२१८६१८०१	२९५७२६०८	७७१०८०७
विवि ध खर्च खाता	९३४३६	८४३६३६५।९८	८३४२९२९।९८
वि पद व्य वस्थापन खाता	३४१८५५	६६४३००	३२२४४५
धरौटी	०	५३६२०४५।८२	५३६२०४५।८२
बैङ्क	३६९१०७४६	४४०३५३१९।८	७१२४५७३।८
		जम्मा	२८८६२८०१।६

६ **गत बर्षको जिम्मेवारी**

पालिकाले आफ्नो कारोबारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ । पालिका को गतवर्षको म ले प फा नं २७० अनुसार गत बर्षको बैंक तथा नगद मौज्दात रु.१५८०६३८। मौज्दात रहेकोमा यो वर्ष रु.६६०३४२२।१३ जिम्मेवारी सारेको छ । उक्त विवरणमा धरौटीको गत बर्षको मौज्दात रु ५००००। रहेकोमा यस बर्ष उक्त रकम जिम्मेवारी सारेको देखिदैन र सञ्चित कोषको गत बर्षको मौज्दात रु १४२४३४७।३९ रहेकोमा यस बर्ष रु ६४९७१३१।१३ जिम्मेवारी सारेको देखिन्छ । जस अनुसार धरौटीको रु.५००००। घटी जिम्मेवारी सारेको र सञ्चित कोषमा बढि जिम्मेवारी सारेको रु ५०७२७८३.७४ सम्बन्धमा यकिन गर्नुपर्ने देखिएको रु...

प्रमाण पेश नगरेको	५०,०००

७ **खर्च बिश्लेषण** -

पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रु.३७,४९,९७६.३३ राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु.८१,८२,७५,२५६.१ समेत रु.८३,३३,५९,८७१.१ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु ४९,८३,१०,४३८.९८ र पूँजिगत तर्फ रु १०,५९,९०,९६३.११ समेत रु ६०,४३,०१,४०२.०९ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ०.४७ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु.१,२७,८६,००० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ४२७.१५ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ८२.४६ प्रतिशत चालु र १७.५३ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

८ **त्रैमासिक पुजीगत खर्च** -

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशीर्षक	**कुल खर्च**	**त्रैमासिक खर्च रु**				**आषाढ महिनाको खर्च रु**
		प्रथम	**दोस्रो**	**तेश्रो**	**चौथो**	
पुँजीगत खर्चतर्फ	१०,५९,९०,९६३.११	०.००	१४०००००	३,४४,५१,३०३.२५	७,०१,३९,६५९.८६	३,५८,१३,७९९.८६
प्रतिशत	१००	०	१.३२	३२.५०	६६.१८	३३.७८

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार कुल पुजीगत खर्च रु.१०,५९,९०,९६३.११ मध्ये प्रथम त्रैमासिकमा रु. ० (० प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु.१४००००० (१.३२ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु. ३,४४,५१,३०३.२५ (३२.५० प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु.७,०१,३९,६५९.८६ (६६.१८ प्रतिशत) खर्च भएको छ ।कुल खर्च मध्ये आषाढ महिनामा मात्र रु. ३,५८,१३,७९९.८६ (३३.७८ प्रतिशत) खर्च देखिनुले बर्षान्तमा खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको

देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

९ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति-**

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	५०७१३२००	३७३६७६५३.२४	६.१८
२	पूर्वाधार विकास	७६४०९०००	४८४५७४९२.७९	८.०२
३	सामाजिक विकास	४०५२३७७३०	३६१२५१९९६.७५	५९.७८
४	संस्थागत विकास,सेवा प्रवाह र सुशासन	५६२६००००	५१८३९३५९.१६	८.५८
५	अन्य कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	११८४५३३९४	१०५३८४९००.१५	१७.४४
जम्मा		७०,७०,७३,३२४	६०,४३,०१,४०२.१	१००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ५९.७८ प्रतिशत र आर्थिक विकासमा सबै भन्दा घटीमा ८.०२ प्रतिशत रहेको छ ।

१० **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

११ **बजेट सीमा निर्धारण समिति** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

१२ **योजना प्राथमिकीकरण** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने

व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ मा निम्नअनुसार ११ वडाको लागि वडागत र पालिकास्तरका कुल ३७२ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ।

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	योजना सङ्ख्या	रु.२० लाखमाथिका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाखदेखि २० लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.५लाखभन्दा कमका योजना सङ्ख्या
१.	पालिकास्तरीय	३८	४	१६	१८
२.	वडास्तरीय	३३४	१	२२	३११

उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र टुक्रे योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ ।त्यसैगरी यो वर्ष सभाले पारित गरेका पालिकास्तरीय कुल ३८ योजना मध्ये १८ वटा योजना ५ लाख भन्दा कमको र वडाको कुल ३३४ योजना मध्ये ३११ वटा योजना रु ५ लाख भन्दा कमको छ । उल्लेखित योजना मध्ये ३११ योजना कार्यान्वियन हुन सकेको देखिन्छ । तसर्थ पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

१३ **कर दायित्व** –

पालिकाले तयार गरेको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार वर्षान्तमा विभिन्न भुक्तानीहरुमा कट्टी गरेको कर दायित्व रु.७४४०८२.९२ देखाएको छ । यकिन भई सकेको कर दायित्व लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि दाखिला गरेको पाइएन । अत: उक्त रकम सम्बन्धित खातामा दाखिला गर्नुपर्ने रु

क्र.सं	संकेत	शीर्षक	डेबिट	क्रेडिट	मौज्दात
१	२०२७	अग्रिम कर एकलौटी फर्म तथा व्यक्तिगत आय - ११११११	१५,७४,०४२.८४	१६,५४,३७१.८४	(८०,३२९.००)
२	११११२	पारिश्रमिक कर कट्टी-११११२	१७,६९,१४८.००	१९,५१,७०८.००	(१,८२,५६०.००)
३	११९३१	बहाल कर -आ.रा.का.	४,९२,४७६.००	४,९६,२७६.००	(३,८००.००)
४	३३३१३	मु.अ.वस्तु बिक्री र वितरण -३३३१३	१२,०७,४५१.३५	१५,९४,६५७.२७	(३,८७,२०५.९२)
५	३३३१४	मू. अ. कर -परामर्श तथा ठेक्का -३३३१४	३,११,६२१.७२	४,००,३५७.७२	(८८,७३६.००)
६	३३३१६	मू. अ.संचार, विमा, हवाई र अन्य -३३३१६	०.००	१,४५२.००	(१,४५२.००)
जम्मा			१,४१,४६,८२९.४२	१,४८,९०,९१२.३४	(७,४४,०८२.९२)
				प्रमाण पेश नगरेको	७,४४,०८२.९२

१४ **आन्तरिक लेखापरीक्षण -**

स्थानीय तह सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । तर यस पालिकाले यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१५ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी** –

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखलेमिति २०८१।०३।१० मा रु.७०

करोड ७० लाख ७३ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमासभाबाट मिति २०८१।३।२७ मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१।४।२ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।

१६ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन:

• स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ अनुसार पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको पाईएन ।

• स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको बिश्लेषण गरी आयोजना बैंक खडा गरेको देखिएन ।

• वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी सामान सहितको अभिलेख देखिने गरी खर्च भएको जानेको अध्यावधिक गरेको पाईएन ।

• जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा चालु हालतमा नरहेको, मर्मत गर्नु पर्ने तथा लिलाम गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरी एको जिन्सी सामग्रीहरुको कारवाही गरेको देखिएन ।

• ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता तयार गरेको देखिएन ।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन ।

• संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को दफा ३ अनुसार पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण कार्य गर्न सम्झौता गरी गठन गरेका उपभोक्ता समिति ऐनको उक्त व्यवस्थाअनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको पाइएन।

• पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्नेमा सो नगरेको र लागत सहभागिता सहितको लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन ।

• सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय–व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा रु. ३ लाख भन्दा कमको योजनामा पालना भएको पाईएन ।

• पालिकाबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन भएको भनी अनुगमन भत्ता भुक्तानी भए तापनि अनुगमन निरिक्षणको क्रममा देखिएको व्यहोराहरु प्रतिवेदनमा खुलाउने गरेको पाईएन ।

• वातावरण संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालीन योजना तयार गरेको पाइएन ।

• व्यवसायीहरुको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा नल्याएको ।

तसर्थ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

१७ **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना** -

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.९,०३,२८,६३५।पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा सार्वजनिक खरिद, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले खरिद नियमावली बमोजिम खरिद योजना/ बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

१८ **ठेक्का अभिलेख** -

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध

हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः स्वीकृत ढाँचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

१९ **जिन्सी निरीक्षण** -

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ ।तर पालिकाले यस वर्ष जिन्सी निरीक्षण गराई प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। जसले गर्दा पालिकाको जिन्सीको अवस्था बारे यकिन गर्न सकिएन । नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जिन्सी निरीक्षण गराई सोको आधारमा मर्मत सम्भार, लिलामी लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

२० **जिन्सी** -

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा सोही नियमावलीको नियम ९४, ९५ र ९६ बमोजिम जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राख्नुपर्ने, सोको निरीक्षण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, प्रतिवेदनमा उल्लेखित सामान मध्ये मर्मत गर्नुपर्ने सामान ३ महिना भित्र र लिलाम गर्नुपर्ने सामान ६ महिना भित्र लिलाम गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले २०७७।८।७ मा २०७७।९।७ भित्र सवै तहका कार्यालयहरुलाइ २०७६।७७ सम्मको मौज्दात प्रबिष्टि र जिन्सी निरीक्षण फारम अनिवार्य रुपमा (PAMS)मा प्रविष्ट गर्ने र अनिवार्य रुपमा (PAMS) मा सरकारी सम्पत्तीको लेखाङ्कन गर्न परिपत्र गरेको छ । यस सम्बन्धि देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छः

· कार्यालयले गत विगत वर्षको मौज्दात रहेका र यस वर्ष खरिद भएका समानहरुको Public Asset Management System (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाइएन । कार्यालयले सामान खरिद गर्दा हालसम्म Manual दाखिला गरेको छ ।अनिवार्य रुपमा PAMS मा जिन्सी दाखिला गरि जिन्सी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ।

· यस पालिका अन्तर्गतका साविक गाउँ विकास समितिबाट भएका सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धमा अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन ।

· नियमावलीको व्यवस्था अनुसार जिन्सी निरीक्षण गराई सोको आधारमा मर्मत सम्भार, लिलामी लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ। जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका सामानहरुको मर्मत तथा लिलाम गरी जिन्सी अधावधिक गर्नुपर्दछ ।

२१ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ ।

२२ **आर्थिक सहायता वितरण** -

पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ। पालिकाले मापदण्ड र कार्यविधि तयार नगरी विभिन्न १२८ व्यक्तिहरुलाई रु.८४९९१५८।३६आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । उक्त रकम पालिकाको कुल आन्तरिक आय रु.२९३२३०७.२ को २८९.८४ प्रतिशत हुन आउँछ । निश्चित विधि र मापदण्ड वेगर आर्थिक सहायता वितरण गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

२३ **सार्वजनिक परीक्षण** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिमको कार्य भएको

पाइएन । तोकिए बमोजिम सार्वजनिक परीक्षण गरी पालिकाबाट हुने आर्थिक कारोबारमा जवाफदेहिता र पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्नु पर्दछ।

२४ **महोत्सव खर्च -**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ ले संस्था, समुह, पर्व, जात्रा, विरामी, संस्कृति लगायतमा आर्थिक सहायता दिन सक्ने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिदैन ।नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले २ उत्सव महोत्सव ,धार्मिक, सामाजिक, साँस्कृतिक कार्यमा रु.९८३००० खर्च गरेको छ। पालिकाले महोत्सवमा तथा अन्य खर्च गर्दा आफ्नो आयलाई ध्यान दिनुपर्दछ।

२५ **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन -**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन२०७४,को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता,खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गत कृषि, पशु, स्वास्थ्य शाखा सहित९० दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म ४७ स्थायी र १३७ करार सहित १८४ जना पदपूर्ति भएको देखिन्छ ।

२६ **तलबी प्रतिवेदन पारित बेगर -**

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७ ख मा तलबी प्रतिवेदन पारित नगराई तलब भुक्तानी गर्न नहुने व्यवस्था छ । तर पालिकाले यस वर्ष तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी स्वास्थ्य तर्फका २२ जनाको रु.२०९२२१५१२ पालिका तर्फका जनाको ४७ रु.१३०५८४४८ सहित ६९ जना कर्मचारीलाई रु.३३९८०५९९ तलब भुक्तानी गरेको छ। तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

२७ **सहकारी संस्थाको विवरण-**

पालिकामा १३ वटा सहकारी संस्था दर्ता भएतापनी ४ वटा मात्र सञ्चालनमा रहेका छन। जसको विवरण देहाए बमोजिम रहेको छ ।

क्र.स	नाम	सदस्य संख्या	सेयर पूँजी	बचत रकम	ऋण लगानी	किसिम	जगेडा कोष
१	कफलसेरी कृषि सहकारीसंस्था लि.	३८२	२९०६००	२३६४०२५	३३५००००	कृषि	५६२७५३
२	काल भैरव कृषि स.स.लि.	१२५३	१३८२३००	१५७२४३४०	२००७३४५१	कृषि	१२०२३०४
३	देउलीकोट कृषि सहकारीसंस्था लि.	६८२	६८२०००	८५०००००	८२०००००	कृषि	२०००००
४	दहवगर कृषि सहकारीसंस्था लि.	१९७	५५०१००	१८११६२२	२३५०४००	कृषि	३४६३४३

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरिवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र १३ वटा सहकारी संस्था दर्ता रहेका छन् । पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाईएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ । पालिकाले तोकिए बमोजिम विवरण एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला नगरेको र सहकारी संस्थाहरुको नियमित अनुगमन गरेको छैन । सहकारी सदस्यहरुको हित र वचत रकमको सुरक्षा तथा लगानीमा हुन सक्ने दुरुपयोग रोक्न प्रचलित कानुनी व्यवस्था अनुरुप त्यस्ता संस्थाहरुको नियमित अनुगमन गरिनुपर्दछ ।

२८ **पेश्की बाँकीको विवरण -**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५१ अनुसार सरकारी रकम पेश्की लिने कर्मचारी वा अन्य जुनसुकै व्यक्तिले नियमावलीमा तोकिएको म्याद भित्र पेश्की फर्स्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विभिन्न प्रयोजनको लागि दिएको

गतबर्षसम्मको पेश्की रु १७४७६२६५ रहेकोमा यस आ व मा निम्नानुसारका फर्म र संस्थालाई दिएको म्याद नाघेको पेश्की रु ६६५००० र म्याद ननाघेको पेश्की रु ८८२००० गरी जम्मा पेश्की बाँकी रु ३५४७००० आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म पनि फस्यौंट नभई पेश्की बाँकी देखिएकोले नियमानुसार फस्यौंट हुनुपर्ने रु

सि.नं.	पेश्की लिनेको विवरण	पेश्की लिनुको उद्देश्य	म्याद नाघेको रु.	म्याद ननाघेको रु.	जम्मा रु.
१	बाह्रदेउ कन्ट्रक्सन	निर्माण कार्य	-	१३४२०००	१३४२०००
२	अट्याल निर्माण सेवा	निर्माण कार्य	-	९६००००	९६००००
३	सुर्मेल निर्माण सेवा	निर्माण कार्य	-	५८००००	५८००००
४	श्री महेन्द्र मावि	निर्माण कार्य	४०५०००	-	४०५०००
५	परमचुली भवन निर्माण समिति	निर्माण कार्य	२६०००		२६००००

पेश्की	६,६५,०००

२९ **कन्टिन्जेन्सीबाट कर्मचारीहरुलाई प्रोत्साहन -**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १० को उपनियम ७ को अनुसूची १ मा कन्टिन्जेन्सीबाट वर्कचार्ज स्टाफ खर्च र अन्य सानातीना खर्च गर्न सक्ने व्यवस्था उल्लेख छ । यस पालिकाले यस बर्ष विभिन्न योजनाबाट कट्टि गरेको कन्टिन्जेन्सी रकमबाट निम्न भौचर नं बाट कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी दिएको देखिन्छ सो अनुसार नियमावलिमा उल्लेख भए बाहेकको खर्च नियमित नभएको रु.

भौ.नं./मिति	प्रयोजन	रकम रु
२८१।२०८२।०३।२५	कर्मचारी प्रोत्साहन	१६८०७५६
२८५।२०८२।०३।२५		५७०७२४
२७४।२०८२।०३।२५		२१९९३७
जम्मा		**२४७१४१७**

अनियमित भएको	२४,७१,४१७

३० **घर भाडा -**

नगर कार्यपालिकाको २०८२।०३।३० को निर्णय नं २ मा यस बुगंल नगरपालिकाको आ.ब.२०८१।०८२ को घर भाडा नगर प्रमुख बस्ने ४ कोठा, नगर उप प्रमुख बस्ने ३ कोठा र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत बस्ने २ कोठा बाहेक अन्य जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुले बसेको वा भुक्तानी भएको घर भाडा रकम सम्बन्धित जनप्रतिनिधि र कर्मचारीबाट असुल उपर गर्ने निर्णय भएको देखिन्छ ।पालिकाले यस बर्ष विभिन्न योजनाको कन्टिन्जेन्सीबाट भुक्तानी हुने गरी निम्न भौचर बाट निम्न रकम घरभाडा बापत भुक्तानी गरेको छ । विगत बर्षदेखि नै कार्यालय प्रयोजन उल्लेख गरी सम्झौता गरी विभिन्न घरधनीहरुलाई भुक्तानी गरेको देखिन्छ । यसरी कार्यालय प्रयोजनका लागि सम्झौता गरी व्यक्तिहरुले नै प्रयोग गरेको प्रमाण नदेखिएको तर कार्यालपालिकाले व्यक्तिगत प्रयोजनका घर भाडा असुल गर्ने निर्णय गरेकाले उक्त निर्णयको कार्यान्वयन तहाँ कार्यालयबाट नै यकिन गरी कार्यान्वय गर्नुपर्दछ ।

भौ.नं./मिति	रकम रु
२८६।२०८२।०३।२५	९६०००
२८७।२०८२।०३।२५	३९६००।
२९१।२०८२।०३।२५	७०२००
२९०।२०८२।०३।२५	२६१०००
जम्मा	**४६६८००**

३१ **गत बर्षको भुक्तानि-**

आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१५) मा तलब(स्वीकृत दरबन्दीको), महङ्गि भत्ता र स्थानिय भत्ता, सरुवा भ्रमण खर्च, घरभाडा, पोशाक खाद्यान्न, औषधि उपचार, बिरामी र बन्दीको सिधा, सेवा निवृत्त सुविधा, स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रममा समावेश भएको कुनै व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीसँग भएको सम्झौता बमोजिमको रकम मात्र भुक्तानि दिन मिल्ने उल्लेख छ । यस पालिकाले देहाएमा उल्लेख भएका गत बर्षको भुक्तानी को प्रमाण वेगर भुक्तानि दिएको नियमित देखिएन रु

गो.भौ.र मिति	शिर्षक	भुक्तानी प्राप्तकर्ता	जम्मा	कैफियत
५१८।२०८२।१।७	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको अथिति सत्कार	बुन्गल राज होटेल	३४९००	गत आ.व. को विल पेश
६१५।२०८२।२।२०	जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन र व्यवस्थापन	डि एन के होटेल	१२८९५१	गत आ.व. को विल पेश
६५०।२०८२।२।२४	जिल्ला स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन र व्यवस्थापन	गंगा देवी सिंह	३९२३४	गत आ.व. को विल पेश
जम्मा			**२०३०८५।**	

अनियमित भएको	२,०३,०८५

३२ **दोहोरो भुक्तानि** -

२८३।२०८२।०३।२५ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) अनुसार सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्ने विल, भर्पाइ, प्रमाण, कागजात संलग्न हुनुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले यस बर्ष कन्टिन्जेन्सी तर्फबाट पालिका र स्वास्य चौकमा नेट जडान गरे बापत एभरेष्ट वायरलेस नेटवर्क प्रा.लि.लाई रु १७५०००। भुक्तानी भएको देखिन्छ । उक्त नेटवर्क कम्पनीले स्वास्थ्य चौकि, क्वाटर र लेखा शाखामा जडान गरेको नेटको भुक्तानीको लागि पेश गरेको विलमा स्वास्थ्य चौकिको १२ महिनाको रु ४०६८०। र ६ महिनाको रु ६१०२०। गरी दुईवटा बिल पेश गरेको देखिन्छ । बार्षिक र अर्धबार्षिक छुट्टा छुट्टै गरी दोहोरो भुक्तानि भएकाले बढि भुक्तानी भएको रु ६१०२०। सम्बन्धित सेवा प्रदायकबाट असुल गर्नुपर्ने रु

असुल गर्नुपर्ने	६१,०२०

३३ **दोहोरो भाडा-**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **३,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३४ **फरक शीर्षक** -

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उतरदायित्व नियमावली, २०७७ को दफा ३८ को उपदफा २(क) मा स्विकृत वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम र सम्वन्धित खर्च शिर्षकमा परेको भए मात्र खर्च गर्न पाउने व्यवस्था छ। पालिकाले नियमावली विपरित सभावाट स्विकृत शिर्षक भन्दा फरक शिर्षक पारी निम्नबमोजिमका क्रियाकलाप गरेको देखिएकोले यस्ता कार्य नियन्त्रण हुनुपर्दछ।

गो.भौ.र मिति	हुनुपर्ने शिर्षक	भएको शिर्षक	रकम	कैफियत
५९४।२०८२।२।१८	घरभाडा	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	७५६०	वडा न.५ को सम्पर्क कार्यालय
५९७।२०८२।२।१८	भ्रमण भत्ता	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१०८२५	वडा न.४ को पार्वती कार्कालाई भुक्तानी
६००।२०८२।२।१७	घरभाडा	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	४५५५२	वडा न.१ को शिवराज जोशीलाई भुक्तानी
६००।२०८२।२।१७	भ्रमण भत्ता	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	३३३५०	वडा न.१ को कस्वा बोहरा र नरिभान बोहरालाई भुक्तानी
९९२।२०८२।८।२५	सञ्चार महशुल	भेटेनरी औषधि भ्याकसीन	७११९०	नेसनल मेडिया एजेनसी प्रा लि
९९१।२०८२।३।२५	सञ्चार महशुल	भेटेनरी औषधि भ्याकसीन	७७१२२	सपोट मिडिया प्रा लि
९९०।२०८२।३।२५	सञ्चार महशुल	भेटेनरी औषधि भ्याकसीन	९४९२०	सपोट मिडिया प्रा लि
९९५।२०८२।३।२५	पत्र प्रत्रिका छपाई	सञ्चार महशुल	६७१०५	खिरातरी स्वास्थ्य चौकी
जम्मा			**४४५६२४**	

३५ **प्रमाण-**

४०२।२०८१।११।२० आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१३) मा सोहि नियमको उपनियम १५ मा उल्लेखित खर्च शिर्षक मध्ये कार्यालयले कुनै शिर्षकमा बजेट अभाव भई भुक्तानी दिन नसकेको उचित आधार र प्रयाप्त कारण भई आगामी आर्थिक वर्षमा बजेट भार रहने गरी भुक्तानी दिनु पर्ने भएमा म.ले.फा.नं.२२१ को ढाँचामा भुक्तानी दिन बाँकीको कच्चावारी तयार गरी भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ।विधालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदिढिकरण एंवम कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान चन्द्र मा वि लाई गतवर्षको मु अ कर भुक्तानी भएकोमा भुक्तानी बाँकीको कच्चाबारी बेगर भुक्तानी भएको रकम अनियमित भएको रु.

अनियमित भएको	२२,४२६

३६ **क्याम्पस अनुदान** -

नेपालको संविधान को धारा ५७(४) मा स्थानीय तहको अधिकार अनुसूची-८ मा उल्लिखित बिषयमा निहित रहनेछ । त्यस्तो अधिकारको प्रयोग यो संविधान र गाउँ सभा वा नगर सभाले बनाएको कानूनबमोजिम हुने उल्लेख छ । यसै गरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ११ मा स्थानीय तहलाई संविधानको अनुसूची-८ बमोजिम प्राप्त एकल अधिकारको सुची अन्तर्गत आधारभूत र माध्यामिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकार भित्र पर्ने देखिन्छ । उक्त दफा बमोजिम स्थानीय तहले सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण, मर्मत संभार, सञ्चालन र व्यवस्थापन लगायतका कार्य गर्न सक्ने देखिन्छ ।तर यस पालिकाले बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा स्थानीय त्रिवेणी आर्दश बहुमुखी क्याम्पसका कर्माचारीलाई तलबवापत रु.१५००००० र च्यानेल गेट तथा क्याम्पस व्यवस्थापनवापत रु.२००००० गरी अनुदान उपलब्ध गराएको देखिन्छ । स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारको प्रयोग गर्दा संबिधानमा उल्लेख भए बमोजिमको क्षेत्राधिकार भित्र रहेर काम गर्नुपर्नेमा अधिकार क्षेत्र भन्दा बाहिर यस वर्ष भुक्तानी दिएको नियम सम्मत नभएको रु

अनियमित भएको	१७,००,०००

३७ **कार्यढाँचा निर्माण** -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१८२,८३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३८ **बढी भुक्तानी -**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३९ **बढी भुक्तानी -**

८४६।२०८२।३।२० स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफन ४८ मा न्यायिक समितिमा संयोजक सहित तीन जना सदस्य हुने व्यवस्था उल्लेख छ । यस पालिकाले न्यायिक समितिको बैठकमा तोकिए भन्दा बढि निम्न व्यक्तिहरुलाई बैठक भत्ता उपलब्ध गराएको देखिन्छ । तोकिए भन्दा बढि व्यक्तिहरुलाई भुक्तानी भएको बैठक भत्ताको रकम भुक्तानी पाउने सम्बन्धीतबाट असुल हुनुपर्ने रु.

पद	नाम	दिन	दर	जम्मा	कर कट्टी गरी भुक्तानी
नि. प्र. प्र. अ.	माधव जोशी	१	१०००	१०००	८५०
लै .हि.व्य	रमिता कुमारी सिंह	४	१०००	४०००	३४००
	जम्मा				४२५०

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण

गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	४,२५०

४० **अनुगमन भत्ता-**

४७४।२०८१।१२।२१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्यिता, प्रभावकारिता, कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकामा यस बर्ष पालिकाको चालु तर्फको बजेट बाट योजना अनुगमन वापत २०८१ साउन देखि चैत्र महिनासम्म १० जना कर्मचारीहरुलाई १६३ दिन बराबरको अनुगमन वापत रु १५८३५१६। खर्च लेखेको छ । विभिन्न समयमा फरक फरक स्थानमा योजनाहरुको नाँप जाँच र अनुगमनको क्रममा भएको खर्च यस शिर्षकबाट भुक्तानी गरेको कार्यालयको भनाई रहेको छ । यस पालिकामा यस बर्ष कुल ३७२ योजना कार्यान्वियन भएको देखिन्छ । यसरी कार्यालयबाट ठुलो रकम अनुगमनमा खर्च भएको देखिएकाले खर्च गर्दा मितव्ययीता अपनाउनुपर्दछ ।

४१ **स्विकृति दरवन्दी बाहिरको खर्च** -

३८४।२०८१।११।९ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ८६ मा स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन, सेवाको शर्त सुविधा सम्बन्धमा आधारभुत सिद्बान्त र मापदण्ड संघीय कानून बमोजिम हुने व्यवस्था छ। संघीय कानून सिद्बान्त र मापदण्ड विपरित पालिकाको स्विकृत दरवन्दी भित्र नपरेका निम्नानुसारका सल्लाहकार करारमा नियुक्ति गरी २०८१ आश्विन मसान्त सम्मको तलब तथा चाडपर्व खर्च बापत रु.५४८३८१ खर्च लेखेको पाईयो । यसरी स्विकृत नभएको दरबन्दिमा कर्मचारी नियुक्त गरी पारिश्रमिक लगायतका सुविधा भुक्तानी दिने कार्य नियम सम्मत नभएको रु

पद	**नाम**	**दर**	**महिना**	**दशै खर्च**	**खुद भुक्तानी**
सल्लाहकार	संतोष धामी	३००००	साउन-असोज	३००००	११८८००
सल्लाहकार	रमेश बहादुर धामी	२७०००	साउन-असोज	२७०००	१०६९२०
	जम्मा				**२२५७२०**

अनियमित भएको	२,२५,७२०

४२ **कार्य सम्पन्न वेगर भुक्तानि -**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।पालिकाले यस बर्ष ठे. नं.०१/BMC/NCB/W/2077/078 को खिरिताडी प्राथमिक अस्पताल निर्माणका लागि २०७९२०३२०१ मा रु.१०७३७०७५१।४४ मा २०८१।०३।२९ मा कार्य सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण व्यवसायी कुमार अमृत जे.भि. सँग सम्झौता भएकोमा म्याद थप भई २०८२।०३।३० कायम भएको देखिन्छ तर थप भएको मितिमा कार्य सम्पन्न भएको छैन । चौथो विल वापत निर्माण व्यवशायी कुमार अम्ररित जेभि लाई रु १४५३६१९२।८४ र हालसम्म रु ८१९८८१२१।६७ भुक्तानि दिएको देखियो । निर्माणाधिन अस्पतालको स्थलगत अवलोकन गर्दा अस्पतालमा सिमेन्ट प्लाष्टर लगायतकाम हुदै गरेको देखियो । तर चौथो रनिङ विल अनुसार निर्माण व्यवसायीलाई भुक्तानि दिदा निम्नानुसार सामाग्री खरिद गरेको कार्य बापत रु ३७०५०००। भुक्तानि गरेकोमा स्थलगत अवलोकन गर्दा निम्न बमोजिमका सामाग्री खरिद गरेको नदेखिएकोले उक्त सामान जडान भएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्ने रु

सि नं	आईटम नं	काम	भुक्तानि रकम
१	२९	UA electronic central capacity 6 set@142500	८५५०००
२	३४	125 kva3 phage415kirloskar DG set	१४२५०००
३	३५	Supply fixing online USB 20 KVA etc.	७६००००
४	३६	Supply fixing online USB 10 KVA etc.	६६५०००
	जम्मा		**३७०५०००।**

प्रमाण पेश नगरेको	३७,०५,०००

४३ **फरक नर्मसको प्रयोग -**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा स्वीकृत नर्मस र प्रचलित जिल्ला दर रेटको आधारमा तयार गर्नुपर्ने छ । कार्यालयले सडक पूर्वाधार कार्यको निर्माण कार्य गर्दा २०७५ मा सडक विभागबाट जारी भएको सडक तथा पुल निर्माण सम्बन्धी नर्मस प्रयोग गरी लागत अनुमान तयार गर्नुपर्नेमा भवन निर्माणको नर्मश प्रयोग गरी निम्न योजनाहरुको लागत अनुमान तयार गरेको र लागत अनुमानमा नै समावेश दर रेट अनुसार भुक्तानी दिएको छ । पालिकाले सडक विभागबाट तोकिएको नर्मस भन्दा फरक नर्मस प्रयोग गर्दा निम्न योजनाहरुमा रु.६१८४०३। बढि भुक्तानी भएको छ । फरक नर्मसको प्रयोग गरी बढि भुक्तानी भएको रकम नियमसम्मत नदेखिएको रु.

भौ.नं./मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	कार्य	कार्य परिमाण (घ.मी.)	नर्मस अनुसारको दर	भुक्तानी दर	बढि भुक्तानी १५% उपभोक्ताको योग्दान कट्टि पश्चात रु
२८।२०८१।११।२७	कटौसेना बजार सिपेना सोलिङ्ग बाटो निर्माण उ.स.	(Dry Stone Masonry)	१५.४	४८००	५२८३	६३२२
२७।२०८१।११।२७	धाराघर गौरीमाणडौँ प्रखेत सोलिङ बाटो निर्माण उ.स.	(Dry Stone Masonry)	१२.४	५३२५.०४५	५७८६	४८५७
३५।२०८१।११।२७	मछरघडी आर.सी.सी. पुल निर्माण उ.स.	१:६ Stone masonry wall	५.०७	१०९१०.७४	१२१३६.९	५२८३
४८।२०८१।१२।०४	भुमे पुन्दा देखि दार सम्म पि.सी.सी. उ.स.	P.C.C.1:3:6	३५.४५	१०८६७.४	१४१७१.३८	९९५५७
५०।२०८१।१२।०४	मल्लो सेडेखडा आर.सी.सी. पुल निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	०.८	१०८६७.४	१४१७१.३८	२२४६
		R.R. Stone Masonry 1:6	१६	१०९१०.७४	१२१३६.९	१६६७५
५३।२०८१।१२।०५	बटुलसेरा देखि बिनातोलि हुँदै न्वाकोट पि.सी.सी. बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	१४.८५	१०८६७.४	१४१८५.२८	४१८७९
५५।२०८१।१२।०५	रारु गाउँ बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	१०.४४	१०४१४.१२	१३६९३	३६००८
७२।२०८१।१२।१७	पनेरु खोला देउखला पि.सी.सी. बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	१२.९२	११५४७.१३	१४८१७.४८	३५९१४
७४।२०८१।१२।१७	हापे खोला देखि पनखाल सम्म पी.सी.सी.सम्म बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	९.१६	१०८९३.४४	१३९८४.०४	२४०६२
९७।२०८१।१२।२२	दुवके पि.सी.सी. बाटो निर्माण	P.C.C.1:3:6	१४.२५	१०६१६.५२	१३८८७.०७	३९६१४
१०२।२०८१।१२।२६	खौला पी.सी.सी. बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	२२.४८	१०३६३.४	१३८२६.५२	६६१७२
११९।२०८२।०१।०८	मटरामन देखि बाटुलि पी.सी.सी. बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	२७	१०५१३.१७	१३७९५.८१	७५०८१
१६२।२०८२।०२।१९	गौरी पी.सी.सी बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	२१	११७६९.९३	१५०४०	५८३७०
२०४।२०८२।०२।२६	पन्त्यौडा देखि बर्कुल्ला हुँदे दुर्गा आ.बि.सम्म सोलिङ बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	१.४२	१०८२२.५२	१४०८७.९१	३९४१३
		R.R. Stone Masonry 1:6	२६.६५	९९०४.९७३	११९४१.४३	२८००८
२०७।२०८२।०२।२६	रायसल्ला जडा पि.सी.सी. बाटो निर्माण उ.स.	P.C.C.1:3:6	६.८	१०२५५.१	१३५३९.०८	१८९८१
		(Dry Stone Masonry)	४३.९८	३८०९	४३३६	१९७००
जम्मा						**६१८४०३।**

अनियमित भएको	६,१८,४०३

४४ **सडक सरसफाई -**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट निर्माण कार्य गराउँदा वा सो सम्बन्धी सेवा प्राप्त गर्दा मितव्ययीता गुणस्तरियता वा दिगोपना अभिवृद्धि हुने भएमा वा परियोजनाको मुख्य उद्देश्य नै रोजगारी सृजना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागि गराउने भएमा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई त्यस्तो कार्य गराउन वा सेवा लिन सकिने व्यवस्था उल्लेख छ । त्यसैगरी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(१०) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले पाएको काम आफैले सम्पन्न गर्नुपर्ने र कुनै निर्माण व्यवसायी वा कन्स्ट्रकसनबाट गराउन नहुने व्यवस्था छ । सोही नियमावलीको उप नियम १३ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले प्राप्त गरेको कुनै काममा निर्माण व्यवसायीलाई संलग्न गराएको पाइएमा सार्वजनिक निकायले उक्त उपभोक्ता समिति वा लाभग्राहि समिति सँगको सम्झौता रद्द गरी त्यस्तो उपभोक्ता समितिलाई भविष्यमा कुनै काम गर्न नदिने गरी अभिलेख राख्ने र सो काम गर्ने निर्माण व्यवसायीलाई कारवाही गर्न सार्वजनिक खरिद अनुगमन सिफारिस गर्नुपर्ने समेतको व्यवस्था छ । यस पालिकाले यस आ.ब.मा उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण सम्पन्न भएका निम्न योजनाहरुमा उपभोक्ताको कार्य निर्माण व्यवसायी मार्फत भएको र उक्त योजनामा उपभोक्ता समितको संलग्न अत्यन्तै न्यून हुने र उपभोक्ता समितिबाट गराउँदा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने र मितव्ययी समेत हुने देखिदैन । तसर्थ उपभोक्ता समितिको योगदान अत्यन्तै न्यून हुने र नियमावलीको व्यवस्था समेत पालना नहुने हुँदा यस्ता कार्य नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

क्र.सं.	उपभोक्ता समितिको नाम	उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी रु	निर्माण व्यवसायीको नाम	निर्माण व्यवसायीको बिलको र इन्धनको बिलको जम्मा रकम रु
१	ताक्सी डाडँ धौल्काडा सडक खण्ड निर्माण उ.स.	१०४६१२८	मिराड्स ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	१०४५२५०
२	सीमाली जाने सडक निर्माण उ.स.	६६७९३६	बाइसधारा कन्स्ट्रक्सन	६७५६५५.१५
३	दोगडे देखि धौलकाडा सडक निर्माण उ.स.	१६९६५७६		१७४५४२०
४	दुन गौरा सडक निर्माण उ.स.	९०२२०२	जि.आर.कन्स्ट्रक्सन	११५०२१५
५	लुगोटि देखि संकाले सडक निर्माण उ.स.	७६२२३३	संगिता कन्सट्रक्सन	९०४०००
६	८ र ७ नं वडा भित्रका सडक सरसफाई उ.स.	५२४७२४	सैन निर्माण सेवा	५२४७२४
७	६ नं वडा भित्रका सडक सरसफाई उ.स.	५२८०००	वाइसधारा कन्स्ट्रकसन	५८७६००
८	आठपाली लुड्डा सडक मर्मत उ.स.	१४९८५१७.२१		१८४८६८०

४५ **जटिलसंरचना निर्माण –**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिहरुलाई मेशिन, औजार उपकरणहरुको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर.सि.सी. फ्रेम स्ट्रक्चर सहितका भवन तथा पुल, निर्माण,लगायतका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरु मार्फत् गराउने गरेको देखियो । यस्ता कार्य व्यावसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट बोलपत्र प्रतिस्पर्धा मार्फत् गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ । यसका केही उदाहरणहरु यसप्रकार रहेका छन् :

गोभौनं./मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको विवरण	भुक्तानी रकम रु
४३।२०८१।१२।०४	रारु गाउँघर क्लिनिक भवन निर्माण	भवन निर्माण	३७७७४५
८०।२०८१।१२।२०	पाटा बगर आर.सि.सि.पुल निर्माण	पुल निर्माण	१८९९३७
१५५।२०८२।०२।१७	सुल्जन मन्दिर स्टोर कक्ष निर्माण	भवन निर्माण	४०००००
२०९।२०८२।०२।२६	तिर्थबगर सामुदायिक भवन निर्माण	भवन निर्माण	१८७६६६
२७२।२०८२।०३।२५	गोइचन सामुदायिक इकाई ७ नं वडा	भवन निर्माण	३१४१७७
	जम्मा		**१४६९५२५**

नियमावलीको ब्यबस्था अनुरुप कार्य गराउनुपर्दछ ।

४६ **लागत सहभागिता —**

पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्ने गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन् । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

४७ **प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्न -**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

४८ **लागत अनुमानमा समावेश नभएको कार्य -**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(३क) मा निर्माण कार्य वा सेवाको प्रकृति, परिमाण, लागत अनुमान, उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले व्यहोर्ने वा व्यहोर्नुपर्ने रकम, कार्य वा सेव सम्पन्न गर्नु पर्ने अवधि खुलाई उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गर्नुपर्ने उल्लेख छ । यस पालिकाको निम्न कार्यका लागि उपभोक्ता समितसँग भएको सम्झौतामा निम्न कार्यको लागि लागत अनुमान तयार नभएको तर अन्तिम विल भुक्तानि दिदा उक्त कार्य निम्न बमोजिमका परिमाण र दरमा भुक्तानि भएको पाइयो । सम्झौतामा समावेश नभएको कार्य बापत भुक्तानि भएको रकम नियमसम्मत देखिएन रु

उपभोक्ता समितिको नाम	कार्य	परिमाण(घ.मि.)	दर रु	उपभोक्ता समितिको योग्दान १५%कट्टि पश्चात रकम रु
११ नं वडा कार्यालय तला थप र मर्मत कार्य	खन्ने कार्य	९०।७२	७४१।६	५७१८६
कटौसेना बजार सिपेना सोलिङ्ग बाटो निर्माण	सुख्खा ढुङ्गाको गारो लगाउने	१५।४	५२८३	६९१५४
	जम्मा			**१२६३४०**

अनियमित भएको	१,२६,३४०

४९ **असम्बन्धित कार्य -**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९७ को उपनियम ३(घ) अनुसार उपभोक्ता समितिको सम्झौताको सशर्तमा समप्न निर्माण कार्यको सञ्चालन वा मर्मत सम्भार उपभोक्ता समितिले गर्नु पर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । यस पालिकाले यस बर्ष विभिन्न वडा कार्यालय तथा विद्यालय निर्माणको कार्यहरु उपभोक्ता समितिबाट गराएको देखिन्छ । उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्न नमिल्ने प्रकृतिका कार्यहरु समेत उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न गर्दा यस्ता कार्यालयहरु भविष्यमा उपभोक्ता समितिले सञ्चालन गर्न सक्ने देखिदैन । उपभोक्ता समितिको स्वामित्व नरहने, प्रतिस्पर्धा समितीत रहने र भविष्यमा मर्मत संभार लगायतका कार्य समेत उपभोक्ता समितीबाट हुन नसक्ने कार्य उपभोक्ता समितिबाट नगराई अधिक प्रतिस्पर्धा सुनिश्चित हुने गरी निर्माण व्यवसायीबाट सञ्चालन गराउनुपर्दछ । उपभोक्ता समितिबाट गराएको कार्य नियमसम्मत नभएको रु

क्र.सं.	योजनाको नाम	भुक्तानी रकम रु
१	भूमिराज आ.बि. भान्सा घर निर्माण	१८८३७०
२	रारु गाउँघर क्लिनिक भवन निर्माण	३७७७४५
३	११ नं वडा कार्यालय रङ्ग रोगन, वाल र गेट निर्माण	५०८६५४
४	३ नं वडा कार्यालय तला थप	९४६३१४
५	१० नं वडा कार्यालय भान्सा घर निर्माण	४५४६३
६	नगरपालिका प्रवेश द्वार निर्माण	१७१३७०
७	नगरपालिकाको प्रशासकिय भवनमा खानेपानी निर्माण	४२३५८६
	सट्टाय प्राथमिक स्वास्थ्य चौकि भवन निर्माण	३७०९५६०
जम्मा		६३७१०६२।

अनियमित भएको	६३,७१,०६२

५० **मेसिन प्रयोगको भाडा -**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । निम्न योजनामा पालिकाको हेभि मेसिन प्रयोग गरि उपभोक्ता समिति वा व्यवसायिवाट निम्न बमोजिमका निर्माण कार्य भएको देखिन्छ । पालिकाको मेशिन प्रयोग भए बापत पालिकामा उक्त कार्यको आम्दानी दाखिला गरेको देखिदैन । योजनामा पालिकाको हेभि मेसिन प्रयोग गरि निर्माण कार्य गराएको देखिएकोमा मेशिनद्वारा भएको निम्न कार्य बापत भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धीत निर्माण व्यवसायी र उपभोक्ता समितीबाट असुल गरी पालिकाको राजश्वमा जम्मा गर्नुपर्ने रु

सि.नं.	काम भएको स्थान	कामको विवरण	भुक्तानी पाउने	रकम रु
1	९नंवडाकार्यालय भवन देउली।	माटो काट्ने	अटलनिर्माण सेवा	३१५८६
2	२नंवडाकार्यालय भवन गिरौ।	माटो काट्ने	२नंवडाकार्यालय भवन निर्माण उ.स.	२६०७२५
3	भगवतिमा वि	माटो काट्ने	विद्यालयव्यवस्थापन समिति (मानिस द्वारा कार्य गर्ने गरी लागत अनुमान तयार भएको तर पालिकाको मेशिन प्रयोग गरी कार्य भएको	३८८४७
जम्मा				**३३११५८**

असुल गर्नुपर्ने	३,३१,१५८

५१ **ठेक्का व्यवस्थापन -**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिशपर्धि आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका सडक निर्माणका योजना कार्यान्वियन गर्दै आएको छ । यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा १६.९९देखि ६३.०२ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वियन गराएको पाइयो । पालिकाको स्वीकृत नर्मशका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो । यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको भएपनि न्यून लागतमा सोही गुणस्तरको कार्य भएको सम्वन्धमा नर्म्समा नै अधिक मूल्याङ्कन भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी फरफारक भएको हो सो सम्वन्धमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ । साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमानै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ । लागत अनुमानको तुलनामा उल्लेख्य प्रतिशत घटीमा गर्ने गरी कबोल तथा सम्झौता भएका केही योजनाको विवरण देहायमा उल्लेख छ ।

क्र.सं.	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	बोलपत्रदाता	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
१	Construction of Basic Health Post Building Ward No. 02, Girau	BM-NCB/W-03/080-81	बाह्रदेउ कन्सट्रक्न	८२३४१३०	६७१४९९४	१८.४५
२	Construction of Assembly Hall for Bungal Municipality Bajhang	BM-NCB/W-01/080-81	ए.जी. निर्माण सेवा	२०४१२०१	१७०३८१७	१६.५३
३	Construction of Ward office Building Bungal- 09 , Bajhang	BM-NCB/W-02/080-81	अट्याल निर्माण सेवा	८३८०७५७	६१२४९९३	२६.९२
४	Manush Pahiro Niyantran Work	BM-NCB/W-04/080-81	अट्याल निर्माण सेवा	४२७२८४८	२६९२९११	३६.९८
५	Construction of Ward Office Building Ward No- 02 , Bungal Municipality Bajhang	BM-NCB/W-05/080-81	डाँडाबाग निर्माण सेवा	८३९१०१५	७२६२७०४	१३.४५

५२ **उपभोक्ता समितिको अंश -**

बुंगल नगरपालिकाको उपभोक्ता समिती गठन तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधी, २०८० मा उपभोक्ता समिती मार्फत भएको योजनामा उपभोक्ता समितिको अंश कूल लागतको न्यूनतम १५ प्रतिशत हुनुपर्ने व्यवस्था उल्लेख भएको छ । पालिकाले यस बर्ष निम्न उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी दिदा कार्यविधीमा उल्लेख भएको प्रतिशत भन्दा घटी अंश कट्टा गरी भुक्तानी गरेको पाइयो । कार्यविधी भन्दा घटि प्रतिशतले कट्टा गर्दा बढि भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रु

गो.भौ नं/मिति	**उपभोक्ता समितिको नाम**	**कार्यसम्पन्न रकम**	**कट्टि हुनुपर्ने रु**	**कट्टि भएको रु**	**बढि भुक्तानी भएको रु**
४०।२०८१।१२।०३	परेला छाल तटबन्ध जुजनई उ.स.	१७०९२३	२५६३८।५७	२०९२३।७८	४७१४

असुल गर्नुपर्ने	४,७१४

५३ **श्रेस्ता पेश नभएको -**

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९ को उपनियम ५ मा खर्चको बिल भर्पाइ संलग्न हुनुपर्ने व्यवस्था छ ।नगरपालिकाले देहायवमोजिम वजेट खर्च लेखेकोमा । उक्त खर्चलाई प्रमाणित गर्ने वील भर्पाई लेखापरीक्षणको क्रममा पेश नभएकोले प्रमाण वेगर खर्च लेखेको रकम रु १३,००,०००।- को खर्च पुष्टि हुने प्रमाण कागजात पेश हुनुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु

भौ.नं.	खर्च शिर्षक	भुक्तानी पाउनेको नाम	रकम रु.
१७२।२०८२।०२।२०	बमझरा झरना देखि सिंचाई नहर निर्माण	बमझरा झरना देखि सिंचाई नहर निर्माण उ.स.	९०००००।
१५५।२०८२।०२।१७	सुल्जन मन्दिर स्टोर कक्ष निर्माण	सुल्जन मन्दिर स्टोर कक्ष निर्माण उ.स.	४०००००।
जम्मा			**१३०००००।**

प्रमाण पेश नगरेको	१३,००,०००

५४ **जमिन खरिद -**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा २४(२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तरिकाले गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । पालिकाले यस बर्ष कार्यालयको जमिन खरिद तथा व्यवस्थापन शिर्षकबाट वडा नं ४ को लागि दानमा प्राप्त भएको जग्गा कार्यालयको नाममा नामसारी गर्ने प्रयोजनका लागि सदरमुकाम चैनपुर जाँदा रु १३५४१०। खर्च लेखेको छ । उक्त जग्गाको स्थानीय मुल्यांकन रु २४०२००। कायम भएको देखिन्छ । जग्गाको मुल्यांकनको ६६.३७ प्रतिशत नामसारीको लागि खर्च गर्ने कार्य मितव्यी देखिदैन । मितव्ययिता कायम गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जान आवश्य देखिन्छ ।

५५ **राजश्व अभिलेख -**

कार्यालयले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाबाट रसिद ठेलिहरु छपाई गरेर वडा कार्यालयमा पठाउने गरेकोमा सोको पुरा अभिलेख पालिकामा आएको देखिएन । अधिल्लो आ.व.को बाँकी के कति छन एकिन गर्न सकिएन । कार्यालयबाट सवै वडाहरुमा पनि स्वचालित प्रणालि जडान गरी राजस्व सङ्कलन गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ । यसले गर्दा व्यक्तिहरुले छुट्टै रसिद छपाउने जोखिम विद्यमान रहन्छ । यसको सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयबाटै छानविन गर्नुपर्दछ । अतः कार्यलयले आगामी दिनमा रसिद नियन्त्रण तथा राजश्व असूलीलाई स्वचालित प्रणाली मार्फत व्यवस्थापन सम्बन्धमा विशेष ध्यान पुर्याउनुपर्ने देखियो ।

५६ **राजस्व असुली -**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा २७ मा प्रचलित कानुनबमोजिम नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने राजस्व तथा अन्य सरकारी रकम कार्यालयमा प्राप्त भएपछि सोही दिन तथा सोही दिन सम्भव नभए सोको भोलिपल्ट प्रचलित ढाँचामा लेखा राखी बैङ्क दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाभित्रका वडाहरुमध्ये नमुना छनौट गरी निम्नानुसारका वडाहरुको राजस्व असुली परीक्षण गर्दा रु १०५६४५.६९ असुली भएकोमा रु १०५५४५.६९ मात्र दाखिला भएको पाइएकोले बाँकी रकम दाखिला गर्नुपर्ने रु

क्र सं	वडा नं	आय शिर्षक	अशुली रु.	दाखिला रु.	दाखिला गर्न बाँकी
१	९		१०५६४५.६९	१०५५४५.६९	१००

प्रमाण पेश नगरेको	१००

५७ **आय अनुमान -**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु. ४,५२,३३,००० प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा रु. २९,९३,३०७.४९ अर्थात अनुमान भन्दा 93.38 प्रतिशत घटी आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

५८ **आन्तरिक आय -**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
३११०७९२७२	२९,९३,३०७.४९	०.९६

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ०.९६ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

५९ **व्यवसाय कर** -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु.94830.00 कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छन् । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छैन । तसर्थ पालिकाले क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

६० **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण** -

सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकमको गत वर्षको र यस वर्षको तुलनात्मक गर्ने र सामाजिक सूरक्षा भत्ता विरतण कार्यविधि २०७७ अनुसार लाभग्राही अभिलेख अध्यावधिक गरे नगरेको, नवीकरण तथा लगत कट्टा र थप भएको लाभग्राहीको विवरण तयार गरे नगरेको,

नगरपालिकाको जनसंख्या २०७८ को जनगणना अनुसार	लाभग्राही संख्या	लाभग्रही प्रतिशत	सामाजिक सुरक्षा रकम
३३८१२	६६६४	१९.७१	१४०१३५४११

६१ **फिर्ता** -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१४४,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

६२ **संघिय संचित कोष दाखिला** -

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ मा संघीय सञ्चितकोषबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहमा भएको वित्तिय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई जुनसुकै खातामा बाँकी रहेको सशर्त अनुदान समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानको रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले संघीय सञ्चितकोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।नगरपालिका चालुतर्फबाट तलब भत्ता भुक्तानी गर्ने गरी नियुक्त भएका मेडिकल अधिकृत दिलबहादुर गुर्धामि र स्टाफ नर्स सितल खत्री लाई मासिक रुपमा क्रमश रु १५०००० र ३४७३० का दरले पुष र माघ महिनाको तलब वापत रु ३६९४६० भुक्तानी भएको देखिएकोले संघिय संचित कोषबाट खर्च गर्न नमिल्ने रकम संघिय संचित कोष दाखिला गर्नुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	३,६९,४६०

६३ **प्रति विद्यार्थी लागत**-

पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को प्रति विद्यार्थी लागत देहाय बमोजिम रहेको छ ।

बजेट विवरण	बजेट रकम	खर्च रकम	विद्यार्थी संख्या	प्रति विद्यार्थी लागत
शिक्षा क्षेत्रको कुल बजेट	३१४१३४०००	३१४१३४०००	११३८९	२७६०६

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाको सामुदायिक विद्यालयको वाल विकास देखि कक्षा १२ सम्म प्रति विद्यार्थी लागत रु २७६०६- रहेको छ ।

६४ **शिक्षक दरबन्दी रपदपूर्ती -**

आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिका भित्रका ७२ वटा सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था देहाए बमोजिम रहेको छ ।

विद्यालयको किसिम	दरबन्दी संख्या	स्थायी पदपूर्ति	पदपूर्ति मध्ये राहत/करार	दरबन्दी बाहिरका शिक्षक
सामुदायिक	३९५	१५६	२३९	११

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा जम्मा ३९५ दरबन्दी रहेकोमा १५६ जना स्थायी पदपूर्ति र २३९ जना राहत/करारमा नियुक्त तथा पालिकाले आन्तरिक स्रोतबाट ११ जना शिक्षक पदपूर्ति गरेको देखिन्छ । पालिकाले विद्यालय संख्याका आधारमा सृजना गरेका पदहरुमा स्थायी पदपूर्ति गरी सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्नु गराउनु पर्दछ ।

६५ **बैठक भत्ता -**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण

गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६६ **अनुगमन भत्ता-**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६७ **विद्यालय र विद्यार्थी संख्या -**

पालिकाले तयार पारेको शैक्षिक सत्र २०८१ चैत्रको विवरण अनुसार देखिएका व्यहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क्र.सं.	**विद्यालयको किसिम**	**विद्यालय संख्या**	**विधार्थी संख्या**
१	सामुदायिक विद्यालय	७२	११३८९
२	संस्थागत विद्यालय	६	११४५
	जम्मा	**७८**	**१२५३४**

६८ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात** -

शिक्षा विभाग शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्र सानोठिमी भक्तपुरबाट प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१।८२ मा गरिएको व्यवस्था अनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपात हिमाली भेगमा १:४०पहाडी भेगमा १:४५ र तराई भेगमा १:५० रहने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त २०८१ चैत्रको विवरण अनुसार पालिका अन्तरगतका विद्यालयको शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको अवस्था देहाय बमोजिम छ

क्र सं	विद्यालयको संख्या	विद्यार्थी सङ्ख्या	शिक्षक सङ्ख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	७२	११३८९	३९५	२८.८०

पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गत रहेका ७२ वटा विद्यालयमा ३९५ जना शिक्षक र ११३८९ जना विद्यार्थी रहेकोमा औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:२८.८० रहेको छ । कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका बमोजिम शिक्षक विद्यार्थी अनुपात मिलाउनु पर्दछ ।

६९ **सञ्चित कोषमा फिर्ता** -

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ मा संघीय सञ्चितकोषबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहमा भएको वित्तिय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई जुनसुकै खातामा बाँकी रहेको सशर्त अनुदान समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानको रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले संघीय सञ्चितकोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।तर पालिकाले पालिकाको आन्तरिक आयबाट व्ययभार हुने कार्यक्रमको खर्च नगर शिक्षा समिति र दरबन्दी मिलान समितिको बैठक भत्ता संघिय सर्शतको बजेट शिर्षकबाट करबाहेक रु ९४७०२ खर्च लेखेको हुँदा संघिय सञ्चित कोषमा फिर्ता गनुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	९४,७०२

७० **यातायात भत्ता-**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रु **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७१ **पोषण कार्यक्रम -**

नेपाल सरकारले कुपोषण ग्रसित क्षेत्रमा पोषणको अभिवृद्धी गर्ने प्रयोजनका निमित्त सञ्चालित कार्यक्रम अन्तर्गत को कार्यक्रम सुनौला हजार दिनका आमाहरुको पोषण सुधारका लागि आय आर्जनका लागि अनुदान कार्यक्रम अन्तरर्गत वडा नं १० को डै मा अति विपन्न कुपोषित आमाहरुलाई कमजोर अवस्थामा सुधार ल्याउन तथा आर्थिक आत्मनिर्भरता कायम गर्नेको लागि २५ जना सुनौला हजारका दिनका आमाहरुलाई बाख्रापालन कार्य गर्नको लागि जनही रु २५००० का दरले रु ६२५००० वितरण गरेको छ । वितरित रकम ले कुपोषित आमाहरुको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन के कस्तो प्रभाव रह्यो सोको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

७२ **छुट तलब भत्ता-**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **६२,९४४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१८,७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१८,७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **२५,२२८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७३ **बढी भुक्तानी -**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **३,७००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७४ **असुल -**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा बिल भरपाई सहित आवश्यक प्रमाण कागजात राख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।बुंगल नगरपालिकाले बेरोजगार जनतालाई लक्षित गरि सञ्चालन गर्ने तालिम सम्बन्धी सूचना मिति २०८१।१०। ८ मा सौर्य राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित गरि सौर्य दैनिकको रु १०५८९५को बिल जारि गरेको छ भुक्तानी दिँदा सर्पोट मिडिया प्रा लि लाई रु १२४५८२ भुक्तानी दिएको छ । पेश गरेको बिल भन्दा बढी रकम रु १८६८७ सर्पोट मिडिया प्रा लि लाई भुक्तानी गरेको देखिएको बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रु

असुल गर्नुपर्ने	१८,६८७

७५ **विशेष कार्यक्रम -**

संघिय सरकारबाट संचालित क्षेत्र विशेष कार्यक्रम अन्तर्गत यस पालिकामा दलित समुदायको जीवनस्तर उकास्नको लागि सञ्चालि विशेष कार्यक्रम अन्तर्गत दलित समुदायको परम्परागत पेशालाई आधुनिकिकरण तथा व्यवसायिकरण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण दलित समुदायको आवश्यकता र माग पहिचान गर्नको लागि घरदैलो इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी विल्डर्ससंग परामर्श सेवा खरिद गरि सोही प्रतिवेदनले सुझाए बमोजिम मौरी घार ३० जना, तरकारी ३० जना, सिलाई कटाई मेसिन ११० जना र आरन ३० जना गरी जम्मा २०० जना दलित समुदायमा सामाग्री वितरण गरेको छ।सम्पूर्ण कार्य समापन गर्नको लागि रु १०५२९९०८ खर्च भएको छ । सो कार्यले उनीहरुको जीवनस्तरमा कस्तो परिवर्तन आयो सोको प्रभाव कस्तो रह्यो सोको अनुगमन गरी आगामि कार्य योजना तर्जुमा गर्नु पर्दछ।

७६ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम-**

७६.१ स्थानीय तहमा स्वीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामुदायिक पूर्वाधारहरुको बिकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्यांक अद्यावधिक गरेर सूचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकीकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार कामका लागि रोजगार कार्यक्रम संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७७ को सि.नं. ४ अनुसार श्रममूलक आयोजना छनौट गर्दा स्थानीय तहको बार्षिक योजना तर्जुमाका सबै चरण पुरा गरि आयोजना बैंक तयार गरी सोहि आयोजना बैंक अनुसार प्राथमिकता क्रममा रहेका बेरोजगार व्यक्तिको आधारमा पालिकाले योजना सञ्चालन गर्नुपर्ने हुन्छ । यस आ.व. मा पालिका अन्तर्गतका ११ वटा वडामा १९ वटा कार्यक्रम सञ्चालन भई रू १८४७५०६ खर्च गरेको छ ।

७६.२ युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि),२०७९को परिच्छेद ५ नियम ३३ मा उल्लेख रहेका शीर्षकका अधिनमा रहि श्रम,रोजगार,तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको मिति २०८१।४।२८ च नं ३४ को बुँदा नं ७(ख) बमोजिम कार्यस्थलमा आधारित सीप/क्षमता विकास तालिम र जीवन उपयोगी तालिम बेरोजगार सूचीमा दर्ता भएका ४० भन्दा बढी लाभग्राही हरुलाई बढीमा ५० दिनको कार्यस्थलमा आधारित सीप/क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरी सोही तालिममा सहभागि भएका लाभग्राहीहरुलाई बढीमा ५० दिनको ज्याला भुक्तान गर्न सक्ने व्यवस्था अनुरुप श्री सूर्यमणि प्राविधिक शिक्षालय प्रा लि संग सम्झौता गरि सडक मर्मतमा २४ जना र डकर्मि तालिममा १५ जना सहभागि गराई तालिम सञ्चालन वापत श्री सूर्यमणि प्राविधिक शिक्षालयलाई रु ४५२००० र सहभागिहरुलाई ५० दिनको ज्याला बराबर रु १३८४५०० भुक्तानी भएको देखिएको छ । यसरी सञ्चालन भएको कार्यक्रमले युवाहरुमा बेरोजगारी हटाउन सहयोग गर्यो वा गरेन सोको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ ।

७७ **औषधि खरिद –**

पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं, उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपुर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि कम्तीमा १८ महिना बाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लेखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । यसवर्ष पालिकाले बिभिन्न बजेट उप शिर्षकबाट विभिन्न फर्मसँग रु २३,१८,२३४ को औषधि खरिद गरेको देखिन्छ।आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन भने औषधिको प्रयोग र मौज्दात समेत यकिन भएन । अत: पालिकाले औषधि खरिद, उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ ।

७८ **स्वास्थ्य तर्फको दरबन्दी र पदपूर्ती -**

पालिकामा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा संचालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाको दरबन्दी पदपूर्ती र सेवा प्रवाहको अवस्था देहाए बमोजिम रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाको किसिम	स्वास्थ्य संस्थाको संख्या	दरबन्दी	पदपूर्ती		सेवाग्राहीको संख्या
			स्थायी	करार	
स्वास्थ्य चौकी	५	३३	२२	७३	४२३९०
अस्थायी स्वास्थ्य चौकी	६				
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ	३				
शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	५				
आयुर्वेद औषधालय	१				
आँखा उपचार केन्द्र	१				
जम्मा	२१		२२	७३	

उक्त विवरण अनुसार पालिकामा जम्मा स्वास्थ्य चौकी ५ र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ ३ अस्थायी स्वास्थ्य चौकी ६ शहरी स्वास्थ्य केन्द्र ५ आयुर्वेद औषधालय १ र आँखा उपचार केन्द्र १ गरी २१ स्वास्थ्य संस्था रहेका छन । स्वास्थ्य चौकी मा कुल ३३ दरबन्दी रहेकोमा हाल २२ पद स्थायी र ७३ पद करार मार्फत पुर्ती गरी यस वर्ष ४२३९० जना सेवाग्राहीलाई स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने गरेको देखिन्छ ।

७९ **कार्यालय समयको बैठक भत्ता -**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण

गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **८५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८० **स्यानिटरी प्याड-**

स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु २४८१ जना रहेका छन। पालिकाले बिराट हेल्थ कियर इन्डीस्ट्रिज प्रा. लि.बाट ६१२०० थान स्यानिटरी प्याड रु.२५२४१९४ (मु अ कर समेत) मा खरिद गरेको छ। पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा वर्षान्तमा खरिद गरि मौज्दातमा राखेको देखिन्छ।

८१ **गरिबि निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेडपा) -**

८१.१ गरिबि निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ को बुंदा ३९ मा तालिमबाट उत्पादित सामान वा वस्तुहरुको व्यवस्थित अभिलेख राखी त्यस्ता उत्पादनहरु परल मूल्यको पचास प्रतिशत छुट मूल्यमा सहभागीहरुलाई बिक्री गर्ने तथा यसरी बिक्री हुन नसकेमा सम्भव भएसम्म बिक्री वितरण वा प्रचार प्रसारको लागि कोसेली घर, सौगात गृह, बिक्री कक्ष वा प्रदर्शनी स्थलमा पठाउने र पठाउँदा पनि बिक्री नभएमा विवरण सहित कार्यालयमा बुझाई सात दिनभित्र स्टोर दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यसरी बिक्री पश्चात प्राप्त रकम कार्यालयले तोकेको राजस्व खातामा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस बर्ष ३ वटा सिपमूलक तालिम सञ्चालन गरी रकम रु ९४००० रकम खर्च गरेको देखिएको छ तर उत्पादित सामान वा वस्तुहरु विक्रि गरी राजस्व दाखिला गर्ने तथा विक्रि नभएका सामान तथा वस्तु स्टोर दाखिला गर्ने गरेको नदेखिएकोले पालिकाको यस तर्फ ध्यान जानु जरुरी देखिन्छ ।

८१.२ गरिबि निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका,२०७७ मा समुदायमा उद्यमी विकास गर्ने उद्देश्यले प्रविधि हस्तान्तरण गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ।उक्त प्रविधि हस्तान्तरण कार्यमा लाभग्रहीले कुल मुल्यको २० प्रतिशत बराबर को रकम मा सहभागिता गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले यस बर्ष गरिवि निवारणका लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रममा सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र प्रतिस्पर्धा वृद्धि गर्नका लागि कम्तिमा ५ जनाको समूहमा प्रविधि हस्तान्तरण वापत ५ जना उद्यमी लाई रु १३२००० बराबरको गलैचा बुन्ने तान सेट वितरण गरेकोमा लाभग्राहीको हिस्सा २० प्रतिशत बराबरले हुन आउने रकम रु २६४०० असुल गरी संघिय संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	२६,४००

८१.३ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **७,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८२ गरिवसंग विश्वेश्वर कार्यक्रम-

यस बर्ष पालिकाले गरिव संग विश्वेश्वर कार्यक्रम अन्तर्गत दुई जना सामाजिक परिचालक नियुक्त गरी बार्षिक तलब भत्ता बापत रु ४१०००० र कार्यक्रम सञ्चालन वापत रु ३००००० भुक्तानी दिएको देखिएको छ।यसरी कार्यक्रम सञ्चालन भन्दा कर्मचारीको तलब भत्तामा रु ११०००० बढी खर्च रहदा कार्यक्रम कुन उद्देश्यले निर्माण गरीएको हो सो तर्फ नीति निर्माता को ध्यान जान जरुरी देखिन्छ ।

८३ सानीगाड लघु जलबिधुत खर्च -

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ दफा ११ को ध(३) मा एक मेगावाट सम्मका जलविधुत आयोजना सम्बन्धी स्थानीयस्तरको नीति,कानून, मापदण्ड, योजना, तर्जुमा, कार्यान्वियन, अनुगमन र नियमन गर्नुपर्ने व्यवस्थारहेको छ। यस पालिकामा चालु शिर्षकवाट मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद उपशिर्षकबाट सानीगाड लघु जलविधुत प्रणालीमा कार्यरत जलविधुत अपरेटर कर्मचारीलाई मासिक रु.८३३३ का दरले जम्मा रु.९९९९६ र लघु जलविद्युत अपरेटरको मासिक रु.१५३८४ दरले जम्मा रु.१९९९९२ र लघु जलविधुत प्रणालीको नहर मर्मत निर्माण वापत रु.४०००० गरी जम्मा रु.३३९९८८। भुक्तानी दिएको छ।पालिकाले कार्यविधी बनाई उत्पादन भएको बिजुली बिक्रि बापतको शुल्क प्राप्त नगरेको तर सो बापत खर्च भएको देखिएकाले लघु जलविद्युत आयोजनाको लागि विद्युत महसुल संकलन गरी आयोजनाको दिर्घ सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : बुंगल नगरपालिका, बझाङ , बुंगल नगरपालिका , बझाङ

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	नरेश कुँवर	२०८०-१२-१६	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	गजाधर सार्की	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
६५९,३८७	११,७३८,४५३	६,६१६,५७७.९२	०	०	६६५,०००
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१९,६७९,४१७.९२
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्योट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	५६६,३९१
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	१९,११३,०२६.९२

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		११३३४६३९.३३	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	४५९४८१३६८	चालु खर्च	४९८३१०४३८.७
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	३८७४९८१९.५	पूँजीगत खर्च	१०५९९०९६३.१
राजश्व बाँडफाँट	१४०३११४४४.२२	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२१९८७६१८०.४१
आन्तरिक आय	३७४९९७६.३३		
अन्य आय	२१४५८५६५४.६३		
कुल आय	८५६८७८२६२.६८	कुल खर्च	८२४१७७५८२.२१
बाँकी मौज्दात		४४०३५३१९.८	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा ४ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)								
क्र.स./आर्थिक सङ्केत	विवरण	टिप्पणी नं	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
			नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति							
११०००	कर		१,७६,१०,७३१.३२	०.००	१,७६,१०,७३१.३२	१३,४१,३२,६९९.२२	०.००	१३,४१,३२,६९९.२२
१३०००	अनुदान		१४,३८,९१,०००.००	०.००	१४,३८,९१,०००.००	४७,२७,९१,५०६.३०	०.००	४७,२७,९१,५०६.३०
१४०००	अन्य राजस्व		४,१७,५५०.००	०.००	४,१७,५५०.००	९१,७२,०५२.४९	०.००	९१,७२,०५२.४९
क	कुल जम्मा प्राप्ति		१६,१९,१९,२८१.३२		१६,१९,१९,२८१.३२	६१,६०,९६,२५८.०१		६१,६०,९६,२५८.०१
३	चालु		१०,८४,९९,७९६.००	०.००	१०,८४,९९,७९६.००	४९,८३,१०,४३८.९८	०.००	४९,८३,१०,४३८.९८
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा		९,०७,७६,२५५.००	०.००	९,०७,७६,२५५.००	८,२५,७२,९८८.००	०.००	८,२५,७२,९८८.००
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग		१,७७,२३,५४१.००	०.००	१,७७,२३,५४१.००	६,७५,९१,३६९.८५	०.००	६,७५,९१,३६९.८५
२५०००	सहायता (Subsidy)		०.००	०.००	०.००	३२,८९,९५,७१०.७७	०.००	३२,८९,९५,७१०.७७
२६०००	अनुदान		०.००	०.००	०.००	१७,१६,८२१.००	०.००	१७,१६,८२१.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा		०.००	०.००	०.००	१,५४,०४,२७४.३६	०.००	१,५४,०४,२७४.३६
२८०००	अन्य खर्च		०.००	०.००	०.००	२०,२९,२७५.००	०.००	२०,२९,२७५.००
४	पूंजीगत		०.००	०.००	०.००	१०,५९,९०,९६३.११	०.००	१०,५९,९०,९६३.११
३१११०	भवन तथा संरचना		०.००	०.००	०.००	४२,६४,४४०.००	०.००	४२,६४,४४०.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स		०.००	०.००	०.००	१८,६४,९८६.००	०.००	१८,६४,९८६.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण		०.००	०.००	०.००	९,९५,१७,२५७.११	०.००	९,९५,१७,२५७.११
३१४१०	जग्गाप्राप्ति खर्च		०.००	०.००	०.००	३,४४,२८०.००	०.००	३,४४,२८०.००
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी		१०,८४,९९,७९६.००		१०,८४,९९,७९६.००	६०,४३,०१,४०२.०९		६०,४३,०१,४०२.०९
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)		५,३४,१९,४८५.३२		५,३४,१९,४८५.३२	१,१७,९४,८५५.९२		१,१७,९४,८५५.९२
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)		९,६६४.००		९,६६४.००	३,२९,०००.००		३,२९,०००.००
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी		(१९,१८,२४७.००)		(१९,१८,२४७.००)	(७,४४,०८२.९२)		(७,४४,०८२.९२)
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)		५,३४,२९,१४९.३२		५,३४,२९,१४९.३२	१,२१,२३,८५५.९२		१,२१,२३,८५५.९२

च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात		६,९७,६१७.८३		६,९७,६१७.८३	१५,८०,६३८.३९		१५,८०,६३८.३९
छ)	विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन							
ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)		५,४१,२६,७६७.१५		५,४१,२६,७६७.१५	१,३७,०४,४९४.३१		१,३७,०४,४९४.३१

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।

- संघ र प्रदेशबाट प्राप्त अनुदानमध्ये खर्च नभई वर्षान्तमा बाँकी रहेको मौज्दात आर्थिक वर्ष समाप्तिपश्चात् समेत फिर्ता हुँदा खर्चमा यथार्थता नदेखिएकोले सोमा सुधार गर्नुपर्दछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण नहुने गरेकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी देखिँदैन। आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।